

MNOŽIČNO PLANINARJENJE

V Erjavčevi koči na Vršiču je bilo 1. in 2. oktobra letos že 30. srečanje planincev treh dežel, Furlanije-Juljske krajine, Koroške in Slovenije, na katerem je več kot 70 predstavnikov planinskih organizacij iz treh sosednjih dežel predstavilo svoja predvsem naravovarstvena stališča, ki naj bi bila v prihodnje podlaga za delovanje omenjenih planinskih organizacij. Tema letošnjega srečanja je bila namreč »Množično planinarjenje — da ali ne«, o kateri je bil predstavljen iz vsake od treh dežel referat, ki jim je sledila živahna razprava.

DESET SKLEPOV

Na podlagi vsega povedanega na tem srečanju so predstavniki treh alpskih dežel sklenili naslednje:

Hitro spreminjanje življenjskih pogojev v predelih ob vznožju Alp in v drugih evropskih gorah je dokončno zvabilo turiste v ta svet. Da bi bila pot do cilja čim krajša in lažja, smo v visokogorskem svetu zgradili avtoceste, žičnice in vse več turističnih naselij. Turizem je postal ena od najmočnejših gospodarskih dejavnosti. Ocenjujejo, da letno obišče Alpe okrog 100 milijonov turistov. Prek množičnih medijev dobivamo sliko o gori kot o kraljestvu svobode, kjer odkrijemo resničnost preprostega, človeškega in naravnega življenja, ki je daleč od otopelega in surovega potrošniškega sveta. V zadnjem času pa postaja vse bolj očitno, da je turizem velika nevarnost za občutljive gorske predele. Množičen obisk in pretirano udobje v kočah kažejo vrsto negativnih vplivov na okolje v gorah in pod njimi.

Planinske organizacije ne morejo na noben način prepovedati zahajanja v gore. Vse bolj jasno pa postaja, da mora vsak obiskovalec gorá bolj razmišljati o lastni varnosti, o vplivih svojega početja na gorsko okolje in delovati tako, da ne bo prihajalo do kvarnih vplivov.

S ciljem, da omilimo ali preprečimo škodljive posledice množičnega obiska v gorah, smo se predstavniki planinskih organizacij Slovenije, Furlanije-Juljske krajine in Koroške dogovorili, da bomo lastne aktivnosti zasnovali na naslednjih stališčih:

1. Planinska društva morajo z vzgajanjem svojih članov širiti zavest o odgovornem obnašanju obiskovalcev gorá. Vzgojno delo prinaša najbolj otipljive rezultate na dolgi rok, največji učinek pa ima pravilna vzgoja najmlajših. Prizadevali si bomo, da najde vzgoja mesto tudi v učnih programih šol.

2. Planinska društva naj ne organizirajo izletov v močno obljudene predele in naj ne vodijo stotin ljudi v krhko naravno ravnotežje.

3. Potrebno je nadaljevati zniževanje standarda ponudbe in kočam, v prvi vrsti v visokogorju, vrniti značaj zavetišč.

4. Planinske organizacije podpiramo prizadevanja za omejitev individualnega avtomobilskega prometa v visokogorske doline. V vsakem primeru moramo preprečiti neposreden dostop do planinskih koč z avtomobili. Pametna omejitev avtomobilskega prometa v gorah bi obenem omogočila odpiranje novih delovnih mest zavoljo potrebne ponudbe prevoznih uslug.

5. Turistični obisk gora je potrebno razpršiti po prostoru in v času. Nove predele, kamor želimo usmeriti ljudi, moramo opremiti s potmi, kartami in vodniško literaturo.

6. Zahtevamo stalno prisotnost in nadzor inšpektorjev tudi v gorskem svetu ter njihovo takojšnje ukrepanje ob opaznih kvarnih posegih v prostor.

7. Prisotne planinske organizacije bodo v bilateralnih stikih, pa tudi v okviru UIAA poskušale sprožiti informacijsko kampanjo v državah nekdanje Vzhodne Evrope. Od tam je v zadnjih letih zaznati množičen obisk Alp in povečane probleme varnosti, spoštovanja okolja in javne ter privatne lastnine.

8. V prikazovanju lepote gorá ne smemo udarjati zgolj idealistične slike gorá in s tem ustvarjati varljivega vtisa, da je lepota lahko dosegljiva in da se k njej lahko zateče vsakdo. Nujno je opozarjanje na težave življenja v tem okolju in na dolžnost slehernega, da ta svet spoštuje.

9. Kadar oblasti načrtujejo posege v gorski prostor ali kadar izdajajo dovoljenja zanje, bi morale pridobiti mnenje planinskih organizacij, ki imajo bogate izkušnje in znanje o vplivih posegov v gorskem prostoru.

10. Planinske organizacije treh dežel bomo spodbujale znanstveno raziskovalne ustanove, da bi skupno raziskovale pojave množičnega obiska gora.

VSAK TRŽNI ZAKON UDARI PO GORI

Sicer pa je na Vršiču vsaka od treh strani predstavila svoje poglede na to vprašanje. Poročevalca italijanskega planinskega društva iz Furlanije, Julijske krajine in Benečije **Cirillo Floreanini** in **Paolo Lombardo** sta med drugim povedala:

»Množični mediji govorijo o gori kot o kraljestvu svobode: v gorah se zbližajš, se vzpenjaš, odkriješ resničnost preprostega življenja, človeškega ali naravnega, ki še vedno očara, ker je daleč od otopenosti in surovosti potrošniškega življenja.

Naval teh množic pa je vse bolj viden v barbarškem početju v dolini, ki smo ga prenesli tudi v gore, v ponižujočem razvrednotenju okolja, kjer se gorski mir Alp zaduši v hrupu, onesnaženem zraku in avtomobilih, namesto da bi ga ohranili s kulturnim odnosom do gorá, z mirnim pogovorom ob pogledu na visokogorske vasi, s počasnimi in umirjenim korakom, ko se vzpenjamo proti vrhu.«

Nato avtorja nadaljujeta: »Ne skrbi nas tisti, ki se sam ali pa še s svojim prijateljem odpravi na vrh gore ali pleza po steni; zanj je gora vprašanje zvestobe in ljubezni, ki sta enakomerno porazdeljeni v življenju s številnimi vsakodnevnimi interesi in v življenju čustev, ko se dotakneš višin. Nekoliko nas skrbi družina, tista povprečna družina, ki ji življenje v gorah pomeni trenutek, ko so lahko vsi skupaj, ko si tudi fizično odpočijejo od tedenskih dolžnosti.

Bolj pa nas skrbi, dosti bolj, skupine, cele množice, ki se nagnetejo v bolj ali manj znanih krajih; v takih množicah so nevzgojeni ljudje, ki trgajo gorsko cvetje, ki so brez pravega občutka, ki se čutijo močne, kadar so brezobzirni v krhkem naravnem ravnotežju, kadar mislijo, da jim je dovoljeno vse.

Gora, nekoč simbol klasičnih dobrin, kot so mleko, živina, sir, danes, v tej gospodarski situaciji, izgublja svoj pomen. Vsak tržni zakon neusmiljeno udari po njej, tudi zato, ker je »kakovost«, osnovno sporočilo o izdelku, postala neke vrste potni list, s katerim industrija ponuja svoje izdelke po konkurenčnih cenah le v široki potrošnji in dobičkanosnih storitvah.«

Avtorja zelo ostro obsodita množice gorohodcev, ki se na višku planinske sezone napotijo v gorski svet: »Ljudje, ki zahajajo v Alpe, niso vzgojeni v duhu patriarhalne avtoritete, tudi mladi ne več v duhu tiste avtoritete, ki je nekoč vladala v šoli; danes je ozemeljska identiteta zabrisana, televizija je danes povsod in vsi bi naenkrat hoteli vse. Kako torej združiti počasen korak življenja v Alpah z divjim ritmom vsakdanjega življenja?

Danes živijo visokogorci od turizma in s turizmom in z vso realnostjo, ki jo tak turizem prinese s seboj. Vendar ni samo visokogorec tisti, ki mora vzgajati množice turistov. Ta lahko vpliva predvsem z zakoni in s prepovedmi, manj pa s svojo omiko, ki je pogosto preveč preprosta, v njej je preveč preprostih vrednot, ki vse bolj neizprosno izgubljajo svoj pomen ali pa so samo še nekje na obrobju. Zato mu morajo pomagati drugi.«

OBNOVA ZAPUŠČENIH PLANŠARIJ

Ko pišeta o tem, kako naj bi to storili, predlagata naslednje:

»Gorniki, ki jih avtomobili v dolini dobesedno dušijo, bi morali omejiti dostop teh avtomobilov. Poskrbeti bi morali za parkirišča, kjer bi pobirali parkirno, na urejenih parkiriščih pa bi uporabnik našel urejene prostore z vsemi potrebnimi informacijami o gorskih poteh, kakšne so te poti, in tako tudi zagotovilo, da ne bo prihajalo do vse pogostejšega vandalizma. Za ljudi iz doline pomeni to nova delovna mesta in nadzor nad avtomobili na gozdnih obronkih, ki ne bodo skrunili narave.

Vse številne zapuščene planšarije, ki jih nihče več ne uporablja za tradicionalno pašništvo, je treba obnoviti. Omogočiti je treba dostop do njih z najprimernejših, oskrbovanih in označenih gorskih poti in jih uporabiti za kmečki turizem ali pa za javno financirana gorska zavežišča. Večina turistov ne hodi več kot dve uri. Če jim ponudimo tako planšarijo, rešimo dva problema: planšarijo ohranimo, s tem tudi nedotaknjene pašnike, hkrati pa omogočimo diskreten zaslužek, čeprav samo začasen. Ne pozabimo, da pomenijo te planšarije idealno linijo »zapor« za brezobzirno obiskovanje najbolj občutljivih območij, kot je srednjegorsko območje, mladi gozd, predledeniški pašniki. Tukaj je največja nevarnost, da uničimo okolje, tukaj je treba zaustaviti brezumno drvenje brez vodstva.

Vedeti moramo tudi, da samo gorjanec lahko dostojno in pametno gospodari v taki planšariji.

namesto komentarja

MNOŽIČNOST

Vsake toliko časa, ko se ne pokaže čisto nobena planinska tema, o kateri bi bilo treba kritično razpravljati, se kdo spet spomni in med planinske ekologiste vseh vrst vrže že ničlikokrat oglodano kost: v slovenskem visokogorju bi bilo treba prepovedati množične planinske pohode, kakršni so, na primer, Sto žensk na Triglav in še nekateri podobni! Nevoščljivi varstveniki predvsem gorske morale, ki jim ni bilo nikoli dano od blizu videti tak pohod, čeprav bi si to želeli, in si ga zato predstavljajo kot grdo lepe sanje, seveda takoj popadejo kost in naložijo kup fraz, ki z resničnimi razmerami nimajo prav nič skupnega.

Človek, ki je kakšen lep poletni dan hodil na Triglav ali z njega, ki je bil na eni od poti iz ene od podtriglavskih planinskih koč mravlji-ca med stoterimi mravljami, bi se smejal

Ne sme bežati pred neobičajno civilizacijo in obiskovalcu lahko približa svojo kulturo in svoje poznavanje kraja, ki je pravzaprav povsem običajno, le da nanj v mestnem vrvežu povsem pozabimo.

Z obnovljenimi planšarijami pa seveda ne bi vzpostavili samo »družbene funkcije«, ampak bi življenju v Alpah vrnilo njegovo pravo podobo, kakršno zahteva turizem.«

V slovenskih gorah tega še ni bilo opaziti, v drugih predelih Alp pa že: »Tako v Dolomitih kot v Julijcih,« sta povedala italijanska referenta, »je opaziti odpor do vzhodnoevropskih jezikov. Mnogi planinci od tod so na hitro ali pa slabo opremljeni, mnoge napisne table ne upoštevajo dovolj. Misliti bo treba na informacijsko kampanjo v državah, od koder prihajajo turisti, preden nastane nov problem, za katerega ne bo kriv samo eden.«

Poleg tega sta avtorja poudarila, da »v poplavi informacij oziroma napotkov za obisk v gorah nihče ne pozabi omeniti udobja, nekatere informacije pa zamolčijo, na kakšne naravne težave lahko naleti turist, ko se povzpne na goro; vsi retorično zaključijo s čudovitim razgledom na vrhu gore, da bi turista prepričali, da je lepota lahko dosegljiva in da se k njej lahko zateče vsakdo.«

PRAVILA IGRE

Michael Jerne, referent planinske zveze za avstrijsko Koroško, je v uvodu svojega referata najprej nanizal nekaj podatkov o »svoji« pla-

ninski organizaciji, o planinski zvezi, ki »je v načelu zveza planincev in ima s tem nalogo, da pospešuje, razvija in predvsem kar najbolj varno oblikuje planinarjenje«. Omenil je, da je avstrijska planinska organizacija v svoji 130-letni dejavnosti ustvarila za planinarjenje odlično infrastrukturo s 13.910 prenočišči in 14.215 gostinskimi sedeži in je s temi zmogljivostmi največji avstrijski hotelir, »iz česar je mogoče videti, kakšne množice hodijo po avstrijskem gorskem svetu«.

Potem ko je dejal, da v prejšnjih časih s pojmom planinarjenja ni bil povezan noben množični šport, planinec pa se je v gore peljal s kolesom ali vlakom, je poudaril, da zdaj nobeno drugo oblikovanje prostega časa ali nobena druga športna zvrst ne nudi toliko možnosti in motivacijskih usmeritev kot planinarjenje, zaradi česar planinski šport vse bolj učinkuje na široke množice in jih privlači, to pa je vzrok za pojav množičnega planinarjenja.

Posebno je po avtorjevem mnenju priljubljenost določenega vrha zelo privlačna za množičnega planinca, kajti »velika in znana imena kot magneti privlačijo neplanince«, takšne gore pa so med drugim Grossglockner, Matterhorn, Dachstein, Triglav, Mont Blanc. »Povzetek vseh teh motivacijskih vzrokov je, da množično planinarjenje vendarle ostaja omejeno na nekatere posebne vrhove in območja,« pravi avtor, ki se pridružuje mnenju svojih italijanskih kolegov, da »je zadnje čase vzrok za vse večje množice v našem gorskem svetu tudi odpiranje vzhodnih meja«.

takim predavateljem: nobene dodatne stotnije ni treba na teh poteh, pa so kljub temu prenatrpane. Ali drugače: ženska ali druga stotnija organiziranih planincev se na teh poteh utopi v množicah pohodnikov, ki romajo na oltar slovenstva. Stotnija takšno pot obremeni popolnoma enako kot sto drugih planincev, ki so v nepreglednih kolonah od zgodnjega jutra do večera na triglavskem menu, nič več in nič manj.

Ko vemo, da množic ne bo nikoli mogoče odvrniti od tistega, kar je največje, najmogočnejše in najvišje, je treba takšno problematično množičnost, kot so organizirane stotnije, pogledati še z druge strani. Ali kdo od kritikov take množičnosti ve, da gredo s takšno stotnijo izprašani gorski vodniki, reševalci in zdravniki, od katerih je vsak tudi varstvenik okolja, ki svoje ovčice že v dolini počū, kako je v gorah z odmetavanjem odpadkov, kričanjem, trganjem rož, kajenjem v planinskih kočah, odnašanjem lastnih smeti nazaj v dolino in podobnim, da o varnosti in pijančevanju sploh ne govorimo?

V Domu Planika pod Triglavom smo letos zvedeli zgodbo o skupinici nekakšnih planincev, ki so letošnje poletje prišli v kočo z več kot 30-litrskim sodčkom vina. Še isti večer je deloval tako, da so se fantje najprej stepli med seboj, potem pa so se hoteli še z osebjem koč in drugimi obiskovalci. Taki primeri so tudi sicer med planinci-individualci, med stotimi ženskami in drugimi stotnjami pa jih ni. Toda kadar nanese beseda na množičnost v gorah, nihče ne omenja takih primerjav.

Natančno vemo, da slovenske gore še niso preobremenjene z obiskovalci; preobremenjenih je le nekaj gorskih vrhov, poti in predelov. Kadar govorimo o množičnosti v gorah, naj bi v tej zvezi raje potrkali na planinske vzgojitelje, propagandiste in funkcionarje, da z lastnim zgledom preusmerijo del množičnih planinskih tokov v malo obiskovane gorske predele. Potem te slovenske gore le ne bodo tako množično oblegane — z izjemo Triglava, seveda, ki bo vedno »naj«.

Marjan Raztresen

Potem označi, kaj sploh je množično planinstvo: »Če nismo spoznali pravilnega ravnanja z naravo, če so planinske kočice tako prenapolnjene, da morajo tla v gostinskih prostorih služiti kot ležišča, če je na gorskih vrhovih toliko ljudi, da je varnost močno ogrožena, če so vzdolž planinskih travnikov parkirani avtomobili, če v gorah niso upoštevana pravila igre, kajti nogometno igrišče je primerno samo za dve moštvi in ne za štiri, sicer nastane zmeda, podobno pa velja tudi za planinarjenje, kajti vse ima svoje meje.« Zato avtor meni, da bo obiskovalce treba namensko usmerjati in omenja vsaj dva primera: na Kilimandžaro lahko gre samo določeno število planinskih skupin, na najvišji vrh skupine Gerlach v Visokih Tatrah se je dovoljeno povzpeti samo z gorskim vodnikom, popotniki ne smejo zapustiti pešpoti, pod temi vrhovi pa so avtomobili prepovedani.

Ko Michael Jerne piše, da pomeni v gorah varnost vse, trdi, da se planinarjenja ne da enostavno naučiti od danes do jutri, uspešno in varno planinarjenje pa je v veliki meri odvisno od dobre izobrazbe. »Samo alpinist,« piše, »ki obvlada večino strokovnih področij, je varen planinec. Pravilno izobražen planinec je prav gotovo tisti, ki zna pravilno ravnati z naravo, kar že v veliki meri izključuje množične planince.«

Ob tem posebej poudarja, da so pozitivni samo gospodarski učinki planinarjenja, medtem ko so vsi drugi negativni, »vedno bolj pomembno pa postaja tudi ekološko mišljenje in ne samo ekonomsko«. Planinske organizacije bodo morale v prihodnje »pazljivo opazovati naraščajoče tokove obiskovalcev v gorah in vedno širšo raznolikost dejavnosti v prostem času ter izdelati uporabno strategijo za uspešno usmerjanje obiskovalcev.«

Svoj referat avstrijski referent končuje z besedami, da so »časi, v katerih je **Julius Kugy** osamljen in sam prehodil Julijske Alpe in se povzpel na njihove vrhove, dokončno minili. Vendar se ne ozirajmo nazaj, glejmo pogumno naprej, da bi doživeli še mnogo lepih, z naravo povezanih izletov v gore.«

GROZLJIVI PODATKI IZ TNP

Slovenska referenta na tem srečanju in po svetovanju planincev treh dežel sta bila **Igor Maher** in **Martin Šolar**, ki sta v uvodu povedala, da je postal turizem ena od najmočnejših gospodarskih dejavnosti, saj zadnja leta potuje letno po svetu več kot 550 milijonov turistov, od katerih jih slaba petina odpade na območje Alp, pomemben del turizma oziroma turistične rekreacije pa je tudi gornštvo, saj med drugim gosta mreža označenih in zavarovanih poti ter dobro oskrbovanih planinskih postojank omogoča obisk gorá širokim množicam.

»Pred leti,« sta povedala slovenska avtorja, »je bil obisk Julijskih Alp ocenjen na dva milijona obiskovalcev letno. Analiza obiska v Dolini Triglavskih jezer, skozi katero gre popularna pot na Triglav, je pokazala, da se je ta v zadnjih letih povečal za trikrat do štirikrat in je leta 1992 dosegel 35.000 obiskovalcev. Na dobrem kilometru dolgi obali Krnskega jezera lahko v lepem poletnem dnevu naštejemo preko 500 obiskovalcev oziroma kopalcev v enem dnevu. Na prelazu Vršič, preko katerega pelje cesta iz Zgornjesavske doline v dolino Trente, dnevno pripelje tudi do tisoč avtomobilov, kar povzroča neobvladljivo gnečo. V dolino Vrata, na koncu katere je izhodišče za vzpon na Triglav, se dnevno odpravi tudi preko 600 obiskovalcev. Na žalost je delež nemotoriziranih, torej pešcev, zanemarljivo majhen, komaj 10-odstoten.

Po raziskavi slovenskega javnega mnenja, »nadaljujeta slovenska referenta, »zahaja vsaj občasno v gore 20 odstotkov odraslih Slovencev. Predvsem je med njimi veliko takih, ki gore obišejo samo na vrhuncu poletne sezone, in še to le nekatere popularne točke. Vzpon na Triglav, naš najvišji vrh in narodni simbol, je nekakšna nepisana obveznost vsakega Slovenca, zato so poti in postojanke v njegovi okolici kratek poletni čas pretirano obremenjene. Mnoge kočice se poskušajo prostorsko prilagajati tem konicam, kar pa je nesmiselno početje, saj so večino leta neizkoriščene. Podobno stanje je še na nekaterih atraktivnih ali lahko dostopnih lokacijah (Krnsko jezero, Vršič, Mangartsko sedlo). Mnogi predeli, predvsem obrobni in izvenalpski, pa veliko redkeje doživijo turistični obisk. Značilnost našega gornštva je torej izrazito neenakomerna prostorska in časovna razporeditev obiska gorá.«

USMERJANJE GORSKIH TURISTOV

Slovenska avtorja dasta potem konkreten predlog: »Zapora cest do planinskih koč ali visoko pod gore ne pomeni rešitve, potrebno je ponuditi alternativne, bolj privlačne možnosti.

Če bi povečali privlačnost dolinskih predelov, bi marsikaterega občasnega obiskovalca gorá odvrnili od obiska »modnih« vrhov. To lahko pojasniva na primeru že omenjene doline Vrata pod Triglavom. Na vrhuncu sezone, v poletnih mesecih, bi morala biti cesta v dolino preko dneva zaprta za individualni promet. Redki »pravi« gorniki, ki se na pot odpravijo še pred rojstvom dneva, bi imeli zjutraj prost dostop. Ko bi kasneje prihrumeli »masovni« obiskovalci, bi bil dostop v Vrata možen le z majhnimi avtobusi in kombiji. V vsakem primeru bi morali preprečiti neposreden dostop do planinskih koč (zapornice). Prevozniška dejavnost bi omogočala preživetje mnogim domačinom, kar ni splošna

značilnost množičnega turizma. Dodatne zanimivosti na poti v Vrata, na primer naravoslovno učna gozdna pot, bi marsikoga prepričale, da bi jeklenega konjička pustil na začetku doline in se naprej podal peš. Tudi informacijska središča, muzeji, multimedijske predstavitve in podobno bi dosegli podoben učinek, poleg tega pa bi mnoge obiskovalce usmerili v manj znane in manj obremenjene predele gora, tudi pod vodstvom izkušenih domačih vodnikov.

Tako bi neboleče količinsko omejevali ter istočasno kakovostno usmerjali razvoj turizma.

Turistični obisk je potrebno razpršiti po prostoru, da ne bo omejen le na množično obiskana središča in najbolj atraktivne lokacije. Seveda mora biti ta razpršitev usmerjena glede na ekološke zmožljivosti. Nove predele, kamor želimo usmeriti ljudi, bo potrebno opremiti s »planinsko« infrastrukturo: poti, karte, vodniki, morda tudi kakšna nova planinska postojanka. Nekatere predele smo zavestno namenili strogemu rezervatnemu varstvu, torej zaščititi pred nami samimi. V tem primeru ima narava absolutno prednost pred človekom, drugod pa bo potrebno iskati najboljše kompromise.«

DELO MARKACISTOV PLANINSKE ZVEZE SLOVENIJE V LETU 1994

SVEŽE MARKACIJE NA POTEH

DANILO SBRIZAJ

Slovenski gorski svet obišče letno preko milijon gornikov, domačih in tujih. Med njimi je tudi precej takih, ki niso niti primerno izurjeni, niti opremljeni za visokogorske steze. Zato je planinska organizacija doslej nadelala in zavarovala nekaj sto kilometrov najbolj izpostavljenih in nevarnih poti in smeri v visokogorju. Dela na poteh in varovanjih izvaja peščica strokovno usposobljenih gornikov - markacistov, ki so člani Komisije za planinska pota pri UO PZS. Vsa popravila poti opravljajo brezplačno, enako kot gorski reševalci brezplačno rešujejo življenja ponesrečenih.

V letošnjem letu so bile glavne akcije, na katerih so sodelovali markacisti Komisije za pota pri UO PZS, posvečene obnovi odsekov Slovenske planinske poti. To so bile Suhi dol - Grohot, Koritnica - Sedlo čez Brežiče, Kotovo sedlo - Mangart, Kottliči - Brana, Srenjski preval - Studorski preval in Mlinca - Kepa.

Termini, predvideni za izvedbo akcij, so bili v mesecih junij, julij in avgust, vendar je bila obnova poti na Kepo zaradi zapletov pri organizaciji preložena z junija na september.

Akcije so se pričele v juliju z markiranjem poti Suhi dol - Grohot. Akcijo je izvajala ekipa petih markacistov iz Savinjskega MDO in je bila namenjena popravilu te poti. Trajala je dva dni, na njej pa so opravili posek podrastli in erozijsko zaščito poti (odvodnjavanje), pot pa so tudi na novo markirali.

Verjetno najpomembnejša letošnja akcija je bila praktično popolna obnova poti iz Koritnice do Sedla čez Brežiče in njeno nadaljevanje od Mangarta do Kotovega sedla. Obe akciji sta trajali po sedem dni, prva od 16. do 23. julija,

druga od 23. do 31. julija, skupaj torej 16 dni, na njiju pa je sodelovalo v prvi izmeni osem markacistov, v drugi pa deset (dva nista bila prisotna ves čas akcije). Udeleženci akcije so bivali v lovski koči v Koritnici, ki jim jo je za ta čas brezplačno odstopila lovška družina iz Loga pod Mangartom. Vodja prve izmene, ki je praktično na novo izsekala, markirala in nadelala pot iz Koritnice do sedla čez Brežiče, je bil **Boštjan Rigler**, druge izmene pa **Jože Rován**.

V prvi izmeni so poleg izsekavanja poti in markiranja zvrtili luknje in na novo zabilili 216 klinov in napeli 231 metrov žične vrvi. Pot, ki je bila poprej popolnoma zaraščena in neopazna, je sedaj zopet normalno vidna in prehodna.

Druga izmena pod vodstvom Jožeta Rovana je popravila in na novo markirala pot od Mangarta do Kotovega sedla, kjer so dela pričeli že leta 1993. Na novo so zabilili in zvrtili luknje za 180 klinov in napeli 200 metrov žične vrvi. S tem je dokončana že v letu 1990 pričeta povezava Jalovca z Mangartom.

Žrtvenik

NEŽA MAUER

*V bledem jesenskem soncu
so planine bel, brezčuten oltar.
Žrtve prihajajo same:
iz vzhičenja ali obupa
legajo nanj.*

*Bleščečim stenam ni mar.
Ni bog — oltar.*